

Vydírání

Příběh Čestmíra Huňáta

Ve filmu *Vydírání* vystupují tři lidé, kteří se v letech 1960–1989 museli potýkat se Státní bezpečností. Popisují způsoby, jimiž na ně její příslušníci činili nátlak a nutili je, aby se z nich stali konfidenti, a líčí také, jaké to pro ně mělo osobní důsledky. Při psaní této kapitoly jsem si uvědomil, že to, co „funguje“ v krátkém dokumentárním snímku, totiž určitá souhra aktérů a proplétání jejich výpovědí, umožněné mimo jiné důrazem na jedno téma, stříhovou zkratkou, archivními filmovými záběry atd., není vždy přenositelné do obsáhlejší písemné podoby. Proto je tato kapitola tvořena oddělenými portréty Čestmíra Huňáta, Josefa Rösslera a Václava Štěpána. Obdobný postup jsem zvolil i u některých dalších témat.

Čestmír Huňát. Úředník alternativy

Před lety jsem viděl film režiséra Randalla Millera CBGB: *Kolébka punku*. Pojednává o Hillym Kristalovi a klubu CBGB, který provozoval v New Yorku od raných sedmdesátých let. Když jsem pak pro časopis *Revolver Revue* začal připravovat portrét Čestmíra Huňáta, pořád se mi ten Kristalův příběh vybavoval. Uvědomil jsem si nad ním totiž triviální skutečnost, jak podstatné je pro umění zázemí a podněty, iniciativní a organizační práce, vykonávaná nikoli v první řadě pro peníze (ty přijdou, jen když je štěstí), ale z náklonnosti a bytostného zájmu o věc, z těžko vysvětlitelné posedlosti, až zarputilosti. Je to „tvorba“ svého druhu, poněkud nevděčná, protože ji skoro každý vnímá jako samozřejmost, pokud ji tedy vůbec vnímá – práce je to totiž mimo jiné nezřídka anonymní. A přitom zcela zásadní: kdyby Hilly Kristal nebyl posedlý v zásadě donquijotskou touhou vybudovat hudební klub (na počátku neměl ani na nájem), nevytvořil by předpoklad k tomu, aby později on a díky němu i další zaslechli cosi důležitého v nové hudbě skupin Television, Talking Heads, Blondie, Ramones, Patti Smith a dalších. Snad by se ti všichni prosadili jinak, možná, jistě ale víme, že se to stalo s pomocí Kristalova CBGB a že obdobnou příležitost pro další hudebníky pak Kristal vytvářel a udržoval víc než třicet let, během nichž klub vedl.

Čestmír Huňát, hlava Unijazzu – sdružení pro podporu a kulturních aktivit – má rád hudbu, ale na žádný nástroj nehraje, v mládí prý neměl potřebné nadání ani vytrvalost: „*Ani v jiných disciplínách jsem nezářil, přestože se mi líbily a téměř v každé jsem udělal aspoň nějaký pokus. A tak jsem se nakonec stal organizátorem, pořadatelem – prostě takovým alternativním úředníkem.*“ Je jím od roku 1975 a po celých těch čtyřicet let se věnuje nezávislé kultuře, nejen hudební, nejdřív jako aktivista Jazzové sekce, později jako člen jejího výboru, což ho v roce 1986 přivedlo na několik měsíců do vazby. Hned po propuštění, v roce 1987, stál u zrodu Unijazzu (v dosti složitých podmínkách, o nichž bude řeč na dalších stránkách), a jelikož nezávislá kultura

Čestmír Huňát (na fotografii z roku 2015) začínal ve stejné době jako Hilly Kristal, díky němuž i další zaslechli cosi důležitého v nové hudbě skupin Talking Heads, Blondie, Patti Smith a dalších, ale měl to o dost těžší. Nezávislé kultuře zůstal věrný i po listopadu 1989, nesdílel iluzi, že umění by si na sebe v tržním světě mělo vydělat

nepředstavovala pro Huňáta za komunismu na rozdíl od jiných pouze „náhradní aktivitu“, zůstal jí věrný i po listopadu 1989. Nezačal dělat kariéru v politice či v byznysu, nezaložil si soukromou firmu a nesdílel také iluzi, že umění by si na sebe v tržním světě mělo vydělat. Díky jeho jasným představám a vytrvalosti je dnes Unijazz jednou z mála nezávislých iniciativ, které vznikly před převratem a dodnes přežily v těžko nahraditelné podobě: sdružení provozuje v Praze kulturní centrum Kaštan a do roku 2018 spravovalo též oblíbenou kavárnu a čítárnu v Jindřišské ulici (připravuje se náhradní prostor v Husitské), vydává kulturní měsíčník *Uni*, od roku 1993 organizuje každý rok festival pro židovskou čtvrť v Boskovicích a od téhož roku mezinárodní festival *Alternativa*. Význam takové práce snad není třeba obsáhle popisovat, konstatujme už jen, že udržovat v místních podmínkách prostor jako Unijazz je náročná služba druhým i celé společnosti – to byl ostatně jeden z důvodů, proč v roce 2009 získal Čestmír Huňát Cenu Revolver Revue. Hledáte-li příspěvky s jeho

jménem v archivu českých médií, najdete sice za poslední dvě dekády asi tři sta odkazů, týkají se však z osmdesáti procent organizace festivalů a aktivit Unijazzu. Začínal ve stejné době jako Hilly Kristal, ale měl to o dost těžší.

Narodil se 31. října 1950 jako jediné dítě diplomata Josefa Huňáta a dámské krejčové Jiřiny Huňátové (za svobodna Veselé). Od komunistického převratu tehdy uběhly necelé tři roky, otec udělal v novém režimu kariéru a začátkem padesátých let odjel se ženou služebně do Nizozemí. „Žil jsem tam chvíli s nimi, ale byl jsem malý, takže si to skoro nepamatuju. Víím jen, že jsem těžko nesl, že tam nemám kamarády, protože děti zaměstnanců ‚zaminí‘ se nemohly jen tak přátelit s dětmi ze sousedství...“ vzpomíná Čestmír Huňát. „Mělo to politický důvod, rodiny těch cizích dětí mohly pocházet z nějaké nevyhovující země,

Čestmír Huňát
na počátku
sedmdesátých let

z dětského přátelství mohly vyplynout nežádoucí kontakty dospělých. Jednou jsem byl kvůli předpisům dokonce ‚stažen‘ z jakési oslavy narozenin, na kterou jsem bez dovolení pronikl...“ Žil pak v Praze a občas u prarodičů z matčiny strany: „Děda byl kovář, kovářnu mu sebrali, a když si krátce po únoru 1948 máma našla tátu, který vstoupil do KSČ, asi to bylo doma složité, jejich diskuse si moc nedovedu představit. Později se to srovnalo, ale děda ten režim samozřejmě neměl rád. Jako kluk jsem vnímal, že v jeho dílně jsou cizí lidé, že používají jeho nářadí, že po sobě nechávají nepořádek a že ho to celé štvě.“

Tísňovou atmosféru padesátých let nicméně Čestmír Huňát příliš nepociťoval – říká, že měl hezké dětství a rodiče ho od témat politiky drželi stranou; pokud nějaké události prožívali, jako třeba sovětskou okupaci Maďarska v roce 1956, před synem se o tom nebavili: „Myslím, že se tak chovali proto, abych neměl potíže a abych třeba později ve škole neřekl něco nevhodného... Koncem šedesátých let, kdy se začalo psát o zločinech Státní bezpečnosti a vůbec komunistického aparátu, jsem rodičům jejich postoje dost vyčítal, ptal jsem se otce, jak je možné, že mlčel a že některé věci ignoroval. Dneska bych byl tolerantnější:

měli jenom mě, ten režim si bral děti jako rukojmí, a za normalizace jsem sám poznal, jak těžké je se s tím vypořádat. A to ve srovnání s padesátými lety o tolik nešlo... Utkvěl mi v hlavě takový příznačný zážitek z dětství: šel jsem domů s kamarádem ze školy, čekalo nás přijetí do Pionýra, a potkali jsme souseda. Říkali jsme mu, že máme před sebou velký den, šátkování, že budeme pionýři. Vrhla na nás tak výmluvný znechucený pohled, že si to dovedu vybavit ještě teď. Ale nijak to nekomentoval, byla to taková doba sdělování beze slov... V rodině ovšem v tomhle směru představoval výjimku děda, o kterém jsem už mluvil a s kterým jsem trávil hodně času. Když jsem byl větší, poslouchali jsme spolu třeba Hlas Ameriky – a bylo pro mne tehdy dost obtížné zpracovávat, že se od něj a z toho rozhlasu dozvídám něco jiného, než co jsem se učil ve škole.“

Z Nizozemí se Huňátovi vrátili v roce 1957, Čestmír chodil do školy v Praze, vyrůstal na Hanspaulce. Po čase však otce čekalo další místo v cizině a syn nastoupil do šesté třídy v jihoasijské Barmě (Josef Huňát tam působil až do převratu v roce 1962): „Zase jsem tam pobýval jen krátce, ale byla to exotika a člověk získal novou zkušenost. Chodil jsem necelý školní rok do sovětské školy, musel jsem mít uniformu, takovou lehkou, letní... Byli jsme barevně sladění, akorát spolužák z NDR měl modrý pionýrský šátek místo červeného... Výuka probíhala v ruštině, já se moc nechytal, a tak jsem se jednou obrátil na svého českého spolužáka o radu, a on mi suše odpověděl, abych na něj gavaril pa rusky... Divné. Je to taková ilustrativní vzpomínka, jak to v té škole vypadalo. Díky krátkému pobytu v Barmě jsem se sice nenaučil dobře rusky, ale trochu anglicky. To se mi pak hodilo.“

V letech 1966–1969 studoval Čestmír Huňát na gymnáziu „Velvarská, později Leninova, dnes Evropská“. Bylo to pro něj určující období – na škole prožil pražské jaro a uvolnění poměrů, které nejvíc vnímal skrze kulturu a především hudbu: „Najednou jsme měli pocit, že máme o všem přehled, že ‚jedeme‘ v muzice totéž, co Američané a Angličané, objevily se hudební kluby, vznikala spousta kapel. Hanspaulka byla pro hudbu dobrá lokalita. Každý se snažil na něco hrát, malovat, psát, pořád se někde něco dělo, majálesy, happeningy. Měli jsme pocit, že máme jakousi možnost mluvit do věcí, v tělocvičně jsme si odhlasovali zrušení Československého svazu mládeže. Místo do tanečních jsme chodili do Slovanského domu na různé politicko-společenské diskuse, mluvil tam třeba spisovatel Jan Procházka... Dneska člověk vidí, jak byl v určitých věcech naivní, ale já na to vzpomínám rád. Hektická atmosféra, pro dospívajícího skvělá, měl jsem co ‚nasávat‘, nadechl jsem se svobody.“

První den sovětské okupace zažil u babičky v jižních Čechách, kde byl na brigádě na stavbě: „Ráno 20. srpna jsme měli na kýblech s vodou ledový škraloup a dělali jsme si legraci, že nám sem fouklo ze Sibíře. A druhý den tu

Svatba
Čestmíra
Huňáta
s Danou
Teňákovou
v červenci
1973

byli.“ Odjel pak domů a dělal totéž, co většina Pražanů: chodil s kamarády po ulicích, dohadoval se s ruskými vojáky (byla to zřejmě jedna z mála příležitostí, kdy mohl uplatnit povinnou školní ruštinu), šel na pohřeb dvacetiletého Milana Kadlece, kterého během střetů u rozhlasu 21. srpna srazil a zabil nákladák: „Až do září jsme byli všichni v ulicích, ale ruské tanky jsme pak i ve škole měli denně na očích. Gymnázium bylo blízko generálního štábu, ty tanky tam stály a mířily do oken. Vůbec jsme si nepřipouštěli, že by ten celonárodní odpor bylo možné zlomit. Neměli jsme historickou zkušenost rodičů a prarodičů. Věřili jsme, že to vyvdorujeme.“ Když jsem se Čestmíra Huňáta ptal, jestli pro něj okupace znamenala zlomový zážitek, odpověděl, že důležitější byla frustrace z následujícího roku: „Pro mne bylo zdaleka nejhorší, když jsem sledoval, jak lidi ‚otáčeli‘, jak měnili názory. Nejen politici, ale i v bezprostředním okolí, profesori ve škole, ředitelka. Pořád jsem ale nevěřil, že to bude tak rychlý sešup a taková proměna. V létě 1969 jsem byl ještě na brigádě v Holandsku, a když se v Praze konala výroční demonstrace, rodiče mi telefonovali, co se doma děje, že demonstranty rozehnali a zmlátili policajti a milicionáři. Táta mi říkal, ať v Holandsku zůstanu, jestli chci. Jenže jsem měl v Praze holku, byl jsem přijatý na vysokou. Říkal jsem si: dobře, vrátím se, příští rok zase odjedu na Západ a uvidím. A už jsem nejel nikam.“

Na počátku normalizace začal Čestmír Huňát studovat Stavební fakultu ČVUT. Jeho otec patřil během pražského jara k reformě-komunistickému proudu, v roce 1970 ho postihly stranické čistky a o rok později tragicky zemřel, zkolaboval za volantem. „Brzy jsem se oženil, měli jsme děti, to mi tehdy asi

V roce 1976 se
synem Markem neboli
Mardošou, nyní
frontmanem skupiny
Tata Bojs

nejvíc pomohlo... Byly to blbě časy, ale těžko se to vysvětluje, neumím už například do detailů popsat působení různých partajních převodových pák a normalizační každodennost: prostě na té škole začal fungovat nový svaz mládeže, komunisti se snažili dostat studenty pod kontrolu, stejně jako všechny ostatní. Chodil jsem na vysokou dlouho, pořád jsem to natahoval, přerušoval a opakoval, mimo jiné kvůli vojně – tehdy se říkalo, že kdo vydrží v civilu do třiceti, toho už neodvedou. A zajímavé bylo, jak se na té škole měnila atmosféra: parta, s kterou jsem začínal, byla úplně jiná než ta, s kterou jsem končil, v pozdějších ročnících už jsem mezi studenty neměl kamarády, protože s lidmi, kteří nastupovali později, jsem si vlastně neměl o čem povídat. Měli jinou zkušenost, jiný prožitek, v osmašedesátém byli o důležitých několik let mladší, což znamenalo naprosto odlišní.“

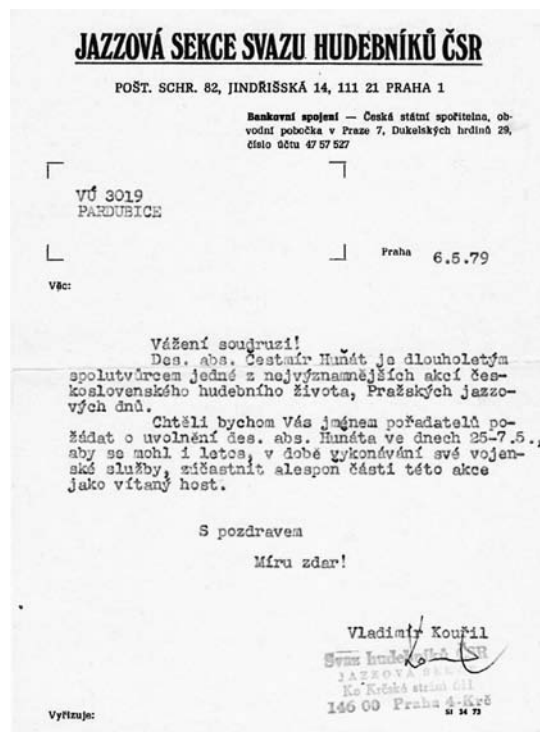
Prázdniny na
Zvíkově v roce
1978, parník
Jazzove sekce

V květnu 1979 v zákopu na vojně

Žádost Jazzové sekce
o vyreklamování Čestmíra
Huňáta z vojny

Huňát tehdy hledal možnosti úniku z rozrůstající se bolševické kulturní pouště – kapely, které by chtěl slyšet, nesměly hrát, nevycházely knihy, které by stálo za to číst. Začal se tehdy zajímat například o letectví, protože v obořových tiskovinách se daly najít články, které pojednávaly o moderní historii v relativně svobodnějším duchu, uplatňovat ideologii v exaktních oborech bylo přece jen o něco těžší než v těch humanitních. Propátrával časopisy, hledal nečetné texty o nežádoucí rockové hudbě, které unikly pozornosti redakčních cenzorů. Člověk, který se „nadechl svobody“, se v normalizační šedi cítil jako bez vzduchu – v Huňátově případě to trvalo až do roku 1975: „Hledal jsem práci, dostal jsem se k podniku Metroprojekt, a bratři Krčmářové, kamarádi z první party na vysoké, mi řekli, že tam pracuje Vladimír Kouřil, který dělá taky v Jazzové sekci Svazu hudebníků – a že bych se s ním mohl seznámit. Brblal jsem, že jazz mne moc nebere, ale slovo dalo slovo – a v roce 1976 už jsem byl aktivistou sekce. Stalo se to pak náplní mého života, a kromě rodiny to byla taky jediná věc, která mému pobývání v Československu dávala nějaký smysl.“ Vojně se Huňát nevyhnul, do třiceti odolávat nevydržel: v době, kdy už pracoval v sekci, narukoval na pět měsíců, diplomovou práci obhajoval na „opuštětku“ v uniformě. Stal se stavebním inženýrem.

II.

Roky v Jazzové sekci

Není při této příležitosti možné představit složitou a dlouhou historii Jazzové sekce (JS), proto jen stručně a s jistou mírou zjednodušení: v roce 1969 založilo několik jazzových nadšenců Českou jazzovou unii, a jelikož ji ministerstvo vnitra z politických důvodů odmítlo samostatně zaregistrovat, vzniklo z ní v listopadu 1971 dobrovolné zájmové amatérské sdružení Jazzová sekce, spadající pod Svaz hudebníků ČSR (SH). Sekce však měla od počátku vlastní strukturu, právní odpovědnost a vlastní hospodaření, v jejím vedení také nebyl žádný člen strany. To vše se v budoucnu ukázalo jako důležité. Začala vydávat bulletin *Jazz* (a postupně v edici *Jazzpetit* také knihy) a vedle dalších aktivit pořádala od roku 1974 festival *Pražské jazzové dny*.

V polovině sedmdesátých let se místopředseda sekce Karel Srp rozhodl zorganizovat Jazzrockovou dílnu a zhruba od té doby se JS věnovala nejen jazzu a jazzrocku, ale postupně i alternativní rockové hudbě a dalším oblastem, které s ní souvisely. Sekci se pak začali rychle hlásit zájemci o členství a sympatizanti, kteří vycítili pootevřený kulturní prostor. Byli na tom stejně jako Čestmír Huňát: „Režim vlastně tlačil lidi k tomu, aby se dávali dohromady, i když měli různý hudební vkus, různé pohledy, různé názory. Najednou stačila jen malá styčná plocha. Proto se na jazzové fanoušky nabalovali lidé z jiných hudebních oblastí, z jiných žánrů, a nakonec i z dalších oblastí umění.“ V letech 1971–1973 se v sekci sdružovalo asi tři sta lidí, v polovině sedmdesátých let už jich byly tři tisíce. O *Pražských jazzových dnech* v roce 1976 napsal pozdější tajemník JS Vladimír Kouřil jako o průlomu v dosavadní ryze jazzové koncepci: „Byl osudový, neboť od této chvíle se přehlídky rockových amatérů staly nejvýznamnějšími událostmi ve vývoji Jazzové sekce a pravověrná členská základna se začala štěpit na fundamentalisty a tolerantně zvědavé. Rock na koncertech *Pražských jazzových dnů* a v textech bulletinu *Jazz* přilákal do Jazzové sekce tisíce nových členů. Situace se převrátila: noví členové byli tolerantní k jazzové menšině.“

Činnost JS byla stále rozsáhlejší – a Čestmír Huňát v ní dlouhou dobu působil jako jeden z „aktivistů“. Co to vlastně obnášelo? „*Minimálně jednou týdně, vždycky ve středu, jsme měli návštěvní hodiny v domku na Kačerově, kde sekce sídlila, přijížděli tam lidé pro informace a různé materiály. Dělali jsme s přáteli veškerou agendu, od tzv. snášení tiskovin přes administrativu až po přípravu jazzových dnů a koncertů, pořádali jsme postupně výstavy, vyjížděli mimo Prahu na různé besedy, vedli soustavnou válku s režimem. V podstatě jsem tomu věnoval veškerý čas mimo zaměstnání.*“ Nevraživost státního aparátu vůči sekci narůstala, všemožně jí komplikoval život, ale trvalo víc než deset let, než se

V době vojny na
Pražských jazzových
dnech v roce 1979

ji podařilo zlikvidovat. Představitelé JS dbali na to, aby fungování organizace bylo „papírově“ v pořádku, a zároveň prostřednictvím různých prozíravých kroků a právních kliček znesnadňovali zásah. V roce 1978 se například JS stala členem Mezinárodní jazzové federace (při UNESCO) – a od té chvíle bylo zjevné, že každý represivní zákrok bude mít odezvu v cizině, což si čs. vláda krátce po Chartě 77 nepřála. Čestmír Huňát zdůrazňuje, že sekce se „*vytrvale snažila o legální fungování. Tím se lišila od undergroundu. Soudili jsme, že když už máme jednu příležitost, uděláme toho nejvíc, dokud se udržíme v řádných strukturách a budeme využívat slabiny režimních předpisů. Dlouho se nám to dařilo, vytvořili jsme obrovskou členskou základnu, Jazzbulletin směl oficiálně*

„*Najednou jsme měli pocit, že máme o všem přehled, že ‚jedeme‘ v muzice totéž, co Američané a Angličané, objevily se hudební kluby, vznikala spousta kapel. Hanspaulka byla pro hudbu dobrá lokalita.*“ (Čestmír Huňát v Houtyši s Ivanem Hlasem)

vycházet jako jakýsi ‚klubový časopis‘, knihy a ostatní tiskoviny také, poněvadž byly uváděny jako příloha. To se celé se dělo bez cenzury.“

V září 1980 byla Jazzová sekce zrušena – rozhodl o tom na nátlak vyšších orgánů Ústřední výbor SH ČR. Sekce se bránila, rozhodnutí rozporovala. V červnu 1981 se stal jejím předsedou Karel Srp, místopředsedou Joska Skalník a tajemníkem Vladimír Kouřil. Týž rok byly zakázány Pražské jazzové dny a JS se od té chvíle věnovala především vydavatelské činnosti. Jiří Gruntorád v brožurě *O nezávislých iniciativách v Československu* shrnuje, že „*kromě bulletinu Jazz vycházel časopis Dvanáctka a informační zpravodaj 43/10/88. Vznikla edice výtvarných monografií Situace, v edici Jazzpetit vyšlo 21 publikací, čtyři další byly zabaveny v tiskárně.*“ Sekce vydala například román Bohumila Hrabala *Obsluhoval jsem anglického krále* (1982), publikaci o fotografickém díle Jindřicha Štyrského (1982) či řeč Jaroslava Seiferta k příležitosti udělení Nobelovy ceny (1985).

Roku 1983 byla JS převedena pod pražskou pobočku Svazu hudebníků. Pokračovala v činnosti, ovšem tlak ministerstva kultury, respektive ministerstva vnitra stále narůstal. Podle Čestmíra Huňáta „*se Jazzová sekce v podstatě*

„Režim vlastně tlačil lidi k tomu, aby se dávali dohromady, i když měli různý hudební vkus, různé pohledy, různé názory. Najednou stačila jen malá styčná plocha. Proto se na jazzové fanoušky nabalovali lidé z jiných hudebních oblastí, z jiných žánrů, a nakonec i z dalších oblastí umění.“ (Na výjezdu JS, Čestmír Huňát vlasatý vpravo)

vymkla režimní kontrole. Vydávali jsme knížky, které nepodléhaly cenzuře, stejně to bylo s koncerty, na nichž svobodně vystupovaly novovlnné kapely, které se nesměly hudbou žít, členská základna představovala hustou síť aktivních lidí, což Státní bezpečnost nesla velmi nelibě a snažila se ji soustavně infiltrovat. Vadila také čím dál rozsáhlejší spolupráce se zahraničím, děla se i přes ambasády Spojených států, Velké Británie, Kanady. Při té se mi právě podařilo zúročit, že jsem se jakž takž naučil anglicky.“ V jednom z dokumentů StB z července 1985 se o sekci píše: „Jazzová sekce eviduje v rámci ČSSR v současné době cca 10 000 členů převážně z řad mladé generace. Vedení Jazzové sekce, zejména Karel Srp, Vladimír Kouřil, Tomáš Křivánek, Josef Skalník, Tomáš Kraus a další, prostřednictvím vydávaných materiálů negativně ovlivňují mládež v ČSSR ve směru západní kultury a podněcují v ní nedůvěru ve státní orgány. [...] K zamezení negativní činnosti Jazzové sekce byla přijata řada opatření cestou Ministerstva kultury ČSR, VLK ČSR, Ministerstva financí ČSR a Generální prokuratury. Vzhledem k neschopnosti Svazu hudebníků řešit situaci přes několikrát upozornění byla činnost Svazu hudebníků pozastavena a dnem 22. 10. 1984 rozhodnutím MV ČSR čj. VB/1-11605/84 organizace rozpuštěna.“ Teprve po likvidaci Svazu hudebníků v říjnu 1985 pokládaly režimní orgány

Jazzovou sekci za zrušenou, což její představitelé opět odmítli akceptovat a označili opatření za nezákonné.

V roce 1986 už byl Čestmír Huňát členem výboru JS: „Někdy začátkem září u nás před šestou ráno zazvonili estébáci, přivedli si paní, která sloužila jako ‚nezávislý pozorovatel‘, udělali domovní prohlídku – a sebrali všechny věci, které se týkaly sekce. Pak řekli, ať pošleme děti do školy, tak jsem se rozloučil, syna podrbl na hlavě, dal jsem mu pusy a potají mu zašeptal, ať zavolá do práce – dělal jsem tenkrát v podniku Správa ubytovacích zařízení obchodu Praha, měl jsem tam nějaké materiály. Marek to zvládnul, dovolal se přes známé a kolegové našťěstí ‚uklidil‘. Prohlídka v práci následovala, a už když mne k ní z domova vezli, říkali, ať si vezmu osobní věci. Manželce se ještě podařilo vyměnit tašku, kterou jsem nosil a měl v ní různé dokumenty, podstrčila mi jinou. Pak mne odvezli do Ruzyně. Měl jsem s sebou knížky, v kriminále si je zapisovali, pamatuju si, jak bachař slabikoval Čekání na GOGOTA...“

Ve stejnou dobu zatkla Státní bezpečnost celé vedení Jazzové sekce: Karla Srpa, Josku Skalníka, Vladimíra Kouřila a další: „Všichni jsme se připravovali, že na nás jednou skočí, riziko jsme si uvědomovali. Ale nečekali jsme, že to zasáhne tolik lidí, že kromě Srpa, Skalníka a Kouřila vezmou i mě a Tomáše Křivánka.

Jazzjamboree, Varšava 1984, Čestmír Huňát první zleva

A navíc Miloše Drdu a Vlastimila Drdu. První byl pokladník, druhý majitel domku, kde sekce sídlila. Miloš Drda tu vazbu zdravotně dost odskákal a nedlouho po propuštění zemřel. Vazba byla hodně nepříjemná, ale protože člověk věděl, za co tam je a že má pravdu, tak se to dalo vydržet. Záleželo na povaze, někdo uměl sedět, někdo ne. Já byl na cele ve dvou, nejdřív s člověkem, který tam byl za rozkrádání socialistického majetku, tuším, že snad kradl sekanou... Toho mi zakrátko vzali a dostal jsem jiného spoluvězně, cikánského kluka, který byl ve vazbě za zabití. Těžko se s ním dalo o něčem bavit, byl na tom psychicky špatně, ‚lítal‘ nahoru dolů, od vzteku k lítosti. Měl ruku v sádře a strašně těžce to věznění nesl. A kdykoli se u nás na cele něco stalo, jakýkoli prohřešek, bachaři se vždycky vyřádili na něm. Dostal nakládačku, od referentů – mně neudělali

Proces s Jazzovou sekci, v popředí Joska Skalník a Čestmír Huňát. V protestech proti procesu se různou měrou angažovali např. Kurt Vonnegut, John Updike, Paul McCartney či Sting

nic. Bylo to svinstvo a špatně jsem to snášel – ne, že bych chtěl dostat, ale jednak to bylo nespravedlivé a jednak jsem v tom cítil snahu vyprovokovat ho, aby se se mnou nějak vypořádal. Nejhorší na vazbě ale nakonec bylo, že člověk nesmí nic dělat... Dalo se jenom chodit, a ta cela byla tak úzká, že se nedala přejít, aniž bych se toho druhého dotkl... Měli jsme jedinou zábavu, směli jsme hrát Člověče, nezlob se. Stovky partií. Ten kluk neuměl prohrávat, vždycky jsem trnul, abych nezvítězil.“

Všichni zadrženi měli být ve vykonstruovaném procesu odsouzeni za údajné daňové úniky, na čistě politický proces si StB v tomto případě netroufla. Podle obžaloby mělo jít o několik desítek milionů korun, a tak bylo také obvinění veřejně prezentováno. Vzápětí se nepřekvapivě ukázalo, že konstrukce obžaloby je neudržitelná, a tak prokuratura uplatnila jiné paragrafy, především u všech obviněných nedovolené podnikání: „Skončilo to na nejasnostech kolem 36 tisíc korun, které jsme ovšem neukradli, nýbrž investovali do sekce, takže soudce musel konstatovat, že naše činnost byla prospěšná, jen nebyla v souladu

s předpisy. Prokurátor Josef Monsport – dnes je advokát – nám přesto navrhol vysoké tresty, ale měli jsme zřejmě kliku, že v SSSR už byl Gorbačov a začaly reformy. Nedokážu si představit, jak by to dopadlo o deset let dřív.“ V prosinci 1986 byli z vazby propuštěni ze zdravotních důvodů Skalník a Miloš Drda, v lednu 1987 se dostali na svobodu Huňát, Křivánek a Vlastimil Drda. Soud se konal v březnu, obviněné přišla do soudní síně podpořit řada členů JS i sympatizantů z disentu, z mezinárodně-politického hlediska byl proces naprostý debakl: v cizině vznikaly petice, otevřené dopisy a články na podporu sekce, v protestech se různou měrou angažovali Kurt Vonnegut, John Updike, E. L. Doctorow, Dave Brubeck, Wynton Marsalis, Arthur Miller, William Styron či Sonny Rollins. Petici britských hudebníků prezidentovi Gustávu Husákovi podepsali například Paul McCartney, Sting, Bob Geldof, Phil Collins, Pete Townshend, Andrew Lloyd Webber či Jon Hiseman.

Přesto bylo několik lidí odsouzeno: Karel Srp dostal šestnáct měsíců, Vladimír Kouřil deset, Joska Skalník deset měsíců s podmínkou, Čestmír Huňát a Tomáš Křivánek osm měsíců s podmínkou.

„Začali šířit, že jsem spolupracovník StB“

Ještě v době, kdy bylo vedení teď už formálně zrušené Jazzové sekce ve vazbě, vznikl Pracovní výbor (vedl ho Jiří Exner), který sháněl pro obviněné podporu a snažil se udržet JS při životě. Kromě vězňů Karla Srpa a Vladimíra Kouřila se k tomu úsilí přidali i všichni členové původního Výboru, včetně Čestmíra Huňáta: „Dokonce už před soudem jsme se snažili činnost paralyzované sekce obnovit. Měli jsme registrovaných asi osm tisíc členů, tak jsme je chtěli povzbudit, ukázat, že jsme nezmizeli. V listopadu 1987 jsme zvolili název Unijazz – a vytvářeli jsme na starých základech nástupnickou organizaci, kterou jsme chtěli legalizovat a která se stala členem Mezinárodní jazzové federace (MJF). Všem členům Jazzové sekce, které jsme měli v databázi, jsme za určitých konspiračních podmínek napsali a požádali je, aby – pokud chtějí pokračovat – podpořili Unijazz v dopise zaslaném na naše soukromé adresy a v kopii také do Londýna na adresu MJF, a to doporučeně, aby pošta musela platit pokutu, kdyby dopisy nedošly. Dostali jsme asi čtyři tisíce odpovědí, což bylo úžasné, nastartovalo nás to k další práci.“

Po návratu Karla Srpa z vězení však došlo mezi původními členy k neshodám, které se týkaly právě dalšího směřování. Karel Srp Unijazz opustil – podle některých svědectví se mimo jiné nesmířil s tím, že nová strategie vznikla a prosadila se bez jeho účasti – a posléze založil vlastní organizaci Artforum: „My jsme měli v úmyslu dělat totéž co dřív, ale Karel chtěl na práci s členskou základnou spíš rezignovat. Sporů ovšem bylo víc. Usilovali jsme tehdy o registraci, bojovali s ministerstvem vnitra, a jako přípravný výbor Unijazzu jsme působili v podstatě v ilegalitě. Nevěřili jsme, že můžeme vyhrát, ale získávali jsme čas, každý den byl dobrý. [...] Kulturní akce jsme připravovali konspiračně, pod cizími hlavičkami ve spolupráci s členy z různých míst v republice nebo jsme na ně byli zváni jako hosté. Můžu zmínit třeba kurzy hudební publicistiky na Deltě, kde se účastníci seminářů dozvídali, jak se dá udělat samizdat, po obsahové i technické stránce, kulturní festivalky jako Křižánky nebo sochařské sympozium

v Kopanině... Budovali jsme informační síť po celé republice. Vytvářeli jsme co nejbezpečnější systém předávání informací a distribuce tiskovin a jiných materiálů. Byla to vyloženě ilegální práce, předpokládali jsme, že komunisti budou u moci ještě dlouho.“

Pro Čestmíra Huňáta to bylo i v osobní rovině další těžké období. Byl v podmínce a po soudu zažíval dosud největší tlak ze strany Státní bezpečnosti. Tajní si pro něj jezdili do zaměstnání, stačilo prý, aby na *Hlasu Ameriky* zazněla zmínka o sekci nebo Unijazzu. Navíc ho začali nutit ke spolupráci: „Souběžně mne nutili a diskreditovali. Od ředitele podniku, kde jsem pracoval, si půjčili kancelář, odvedli mě tam – a chtěli, abych podepsal vázací akt. Měli takové

Den po propuštění z vězení, Mikoláš Chadima, Čestmír Huňát, pani Kouřilová, Dana Huňátová a paní Křivánková, 23. ledna 1987

speciální desky, dělali kolem toho divadlo, snažili se mě lámat různými nabídkami, že dají pokoj rodině, že o mně vědí věci, které by mi mohly uškodit, a když podepíšu, tak si je nechají pro sebe. Nepodepsal jsem, radost z toho neměli. A otravovali pořád, šmírovali mě v jednom kuse. Napsal jsem potom dopis Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, že mne obtěžují a chtějí spolupráci, napsal jsem taky stížnost na vnitra a kopii zase poslal VONSu... A znovu mě sebrali, říkali mi, pane inženýre, pojedeme na výlet, a vzali mne na procházku do Průhonického parku. Tam jsem jim řekl, že jsem oznámil VONS, že mne

„Byla to vyloženě ilegální práce, předpokládali jsme, že komunisti budou u moci ještě dlouho...“ (festival Křižánky, Tomas Křivánek, Vladimír Kouřil, Čestmír Huňát, červenec 1987)

obtěžují a nutí spolupracovat. A oni mi sdělili, že jsem to pěkně podělal a budu litovat – od té doby jsem je neviděl.“ Záhy se však o Huňátovi začalo mezi lidmi šířit, že patří ke spolupracovníkům Státní bezpečnosti: „Policajti to rozšiřovali cíleně. Nevím, jakými všemi kanály, bohužel asi i přes lidi, kterým jsem do té doby věřil. Při budování té nové struktury to ovšem nadělalo obrovskou paseku. Když se to lidé o mně dozvěděli, nemohli si nic ověřit – mohli mi buď věřit, nebo ne. Bohužel se na šíření tohoto bludu podílel, ať vědomě, či nevědomě, i Karel Srp, kterému členové JS bezmezně věřili. Hodně lidí se mnou přerušilo styky. Nesl jsem to těžce, nebyla proti tomu obrana.“ Unijazz za komunismu registraci nezískal, Srpovo Artforum ano – v létě 1989. Úřady argumentovaly proti Unijazzu právě existencí Artfora: „Postavili nás tehdy proti sobě, řekli, že už je tu Artforum, a to přece chce dělat zhruba totéž co my.“

IV.

Cibulkovy seznamy jako úleva

V listopadu 1989 se Čestmír Huňát vydal na Národní třídu: „Dostal jsem nakládačku a skončil s rukou v sádře. Na pohotovosti se mě ptali, jak se mi to stalo, tak jsem řekl, že mne zmlátili policajti. A oni odpověděli, že to do zprávy nemohou napsat. Druhý den mi pak volali, že názor přehodnotili...“ V následujících měsících se zapojil do práce v Občanském fóru – Unijazz tehdy mohl využívat databázi svých členů a příznivců, jejím prostřednictvím rozšiřoval informace, vydával „revoluční“ časopis Inforum. Z politiky se však Čestmír Huňát brzy stáhl: „Nejsem typ lídra ani tábora řečníka. Byl jsem jenom členem občanských komisí, které posuzovaly policajty, zjišťovaly, kdo se jak podílel na komunistické represii... Potom jsem se vrátil k Unijazzu, konečně jsme získali registraci. Na počátku devadesátých let lidé neměli moc chuť se někde sdružovat, ale hned první měsíce roku 1990 ukázaly, že je potřebné pokračovat. Hlavně nebyl přijatý spolkovací zákon, na základě kterého by mohla jednoduše vzniknout občanská sdružení. My jsme už měli těžce vydupané a schválené stanovy a díky tomu jsme pak mohli zastřešovat další aktivity, tzv. kluby, které tak mohly začít legálně fungovat, aniž by podstupovaly podobně zdlouhavý proces jako my. Hned v devadesátém roce jsme v areálu Bohnické léčebny uspořádali festival Babí léto, pak přišly další akce, Alternativa, Boskovice, od roku 1991 vydáváme magazín Uni...“

Huňátův předlistopadový příběh má i nemá šťastný konec. Podezření, že spolupracoval se Státní bezpečností, se po převratu nevytratilo, archivy zůstávaly zavřené. Teprve když Petr Cibulka vydal na počátku devadesátých let „nadivoko“ seznamy spolupracovníků StB, přineslo to Huňátovi jistou úlevu. Cibulkův počin tehdy mnozí kritizovali, s tím, že se estébáckým registrům nedá věřit, neboť v nich mohou být jména lidí, kteří ve skutečnosti na spolupráci nikdy nepřistoupili a nikoho neudávali. Huňátův případ byl však opačný: „Pro mě bylo vydání Cibulkových seznamů osvobozující. To, že jsem v nich nefiguroval, bylo strašně důležité pro mě, pro rodinu. Nezajímalo mne v první řadě,

V kanceláři Unijazzu
v roce 1999

kdo tam je, ale že tam nejsem já.“ Zároveň se postupně ukazovalo, že mezi spolupracovníky StB byla řada jiných lidí z Jazzové sekce včetně Karla Srpa. Soud později rozhodl, že StB Srpa evidovala neoprávněně (v letech 1976–1979 byl registrován jako důvěrník, do roku 1982 pak jako agent s krycím jménem Hudebník, po tomto datu byl veden opět jako důvěrník). Srp spolupráci vysvětloval tím, že se Státní bezpečnost pokoušel vodit za nos, že šlo z jeho strany jen o účelovou, taktickou záležitost. Ať už si o tom člověk myslí cokoli, zůstávají fakta: v době, kdy se o Huňátovi šířila pomluva, která mu na několik let silně zkomplikovala život, skuteční spolupracovníci StB včetně Karla Srpa o své minulosti mlčeli: *„Čekal jsem, že Karel třeba vysvětlí, jak to všechno bylo, ale osobně nám nic nevysvětlil, a to, co jsem četl v médiích, bylo podle mého názoru jenom mlžení. Já už jsem pak žil normálně. Kamarádi se začali kamarádit zase se stejnou intenzitou jako předtím, s lidmi z Jazzové sekce dodnes spolupracuju, Vladimír Kouřil má u nás pravidelné jazzové pořady, Tomáš Křivánek u nás dělá klubové večery, vídám se i s ostatními.“*

Tím se portrét vrací na začátek. Je třeba doplnit, že Karel Srp skončil smutně: jako zakladatel Klubu přátel Miloše Zemana, odměněný pak z jeho rukou v roce 2013 prezidentským vyznamenáním. V roce 2014 vydal reprint slavného „sekčního“ vydání Hrabalova románu *Obsluhoval jsem anglického krále* – s finanční podporou Andreje Babiše, dalšího údajně neprávem registrovaného

spolupracovníka StB. Když se ho novináři ptali, zda mu to vzhledem k historii Jazzové sekce a vydávání knih v komunistickém Československu nepřipadá divné, Srp odpověděl (podle serveru *Echo24.cz* z 10. května 2014): *„Tyto věci nás ale proboha přeci vůbec nezajímají. Vůbec ne. Ani se k tomu nevracejme, jaký byl kdysi pan Babiš. Vždyť tady jsou mnohem horší záležitosti...“* Roku 2017 prezident Miloš Zeman předběžně jmenoval Karla Srpa členem Etické komise

„Pro mě bylo vydání Cibulkových seznamů osvobozující. To, že jsem v nich nefiguroval, bylo strašně důležité pro mě, pro rodinu. Nezajímalo mne v první řadě, kdo tam je, ale že tam nejsem já.“

České republiky pro ocenění účastníků odboje a odporu proti komunismu. Proti tomuto kroku se se tehdy ohradila řada lidí, mezi nimi i patnáct někdejších aktivistů a členů výboru Jazzové sekce včetně Čestmíra Huňáta. Učinili tak mimo jiné kvůli Srpově „morální pokleslosti, dané jeho „prokázanou aktivní spoluprací s komunistickou Státní bezpečností“. Premiér Bohuslav Sobotka odmítl Srpovo jmenování do Etické komise podepsat, ale prezident ho obratem navrhl do Rady Ústavu pro studium totalitních režimů. Ani v té Srp nezasedl, protože jako někdejší člen KSČ a spolupracovník StB nesplňuje zákonné předpoklady. Žádali jsme Karla Srpa o interview pro Paměť národa, ale ačkoli si v rozhovorech a vyjádřeních pro různá média stěžuje, že například jeho vězeňský příběh novináře nezajímá, odmítl.